

ANTIBIOTIKLARNING ORGANIZMGA TA'SIRI

Xushvaqtova Go'zal Xodjamurodovna

Xalqaro innovatsion tibbiyot texnikumi

Farmakologiya va reseptura fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada antibiotiklarning organizmga ta'siri, ularning ta'sir mexanizmlari, terapevtik ahamiyati, nojo'ya ta'sirlari hamda antibiotiklardan oqilona foydalanish masalalari yoritilgan. Shuningdek, antibiotiklarning inson organizmidagi mikroorganizmlarga qarshi kurashishdagi o'rni, immun tizimiga ta'siri va antibiotiklarga chidamlilik muammosi tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: antibiotiklar, farmakologiya, mikroorganizmlar, antibakterial terapiya, nojo'ya ta'sirlar, antibiotiklarga rezistentlik, immun tizimi, infeksiyalar.

Kirish

Antibiotiklar tibbiyot amaliyotida keng qo'llaniladigan dori vositalari bo'lib, bakterial infeksiyalarni davolashda muhim ahamiyatga ega. XX asrning eng buyuk tibbiy kashfiyotlaridan biri hisoblangan antibiotiklar millionlab insonlarning hayotini saqlab qolishga xizmat qilgan. Hozirgi kunda antibiotiklar nafas yo'llari, siydik ajratish tizimi, teri va yumshoq to'qimalar hamda boshqa ko'plab infeksiyon kasalliklarni davolashda keng qo'llaniladi. Biroq ularni noto'g'ri qo'llash organizmga salbiy ta'sir ko'rsatishi va antibiotiklarga chidamli bakteriyalar paydo bo'lishiga olib kelishi mumkin.

Adabiyotlar tahlili

Farmakologiya sohasidagi ilmiy tadqiqotlar antibiotiklarning bakteriyalar hujayra devori, oqsil sintezi, nuklein kislotalar sintezi va metabolik jarayonlariga ta'sir qilishini ko'rsatadi. Penitsillinlar, sefalosporinlar, makrolidlar, tetratsiklinlar va ftorxinolonlar kabi antibiotik guruhlarini turli ta'sir mexanizmlariga ega. Jahon

sogʻliqni saqlash tashkiloti maʼlumotlariga koʻra, antibiotiklardan nazoratsiz foydalanish global sogʻliqni saqlash muammolaridan biri boʻlib qolmoqda.

Maqolani tayyorlashda farmakologiya va klinik tibbiyot boʻyicha ilmiy adabiyotlar, darsliklar, xalqaro tavsiyalar hamda antibiotik terapiyasiga oid tadqiqot natijalari tahlil qilindi. Antibiotiklarning organizmga foydali va nojoʻya taʼsirlari qiyosiy tahlil asosida oʻrganildi.

Tahlil va natijalar

Antibiotiklarning asosiy vazifasi organizmga kirgan patogen bakteriyalarni yoʻq qilish yoki ularning koʻpayishini toʻxtatishdan iborat. Ular infeksiya oʻchogʻida bakterial yuklamani kamaytirib, organizmning himoya kuchlari faoliyatini yengillashtiradi. Natijada tana harorati meʼyorlashadi, yalligʻlanish jarayoni kamayadi va bemorning umumiy ahvoli yaxshilanadi.

Antibiotiklarning organizmga taʼsiri ijobiy va salbiy jihatlardan iborat. Ijobiy taʼsiri bakterial infeksiyalarni samarali davolash, asoratlar rivojlanishining oldini olish hamda oʻlim koʻrsatkichlarini kamaytirishda namoyon boʻladi. Ayniqsa, pnevmoniya, meningit, sepsis kabi ogʻir infeksiyalarda antibiotiklar hayot saqlab qoluvchi vosita hisoblanadi.

Shu bilan birga, antibiotiklar inson organizmidagi foydali mikrofloriga ham taʼsir qilishi mumkin. Ichak mikrobiotasining buzilishi disbakterioz, diareya, ovqat hazm qilish buzilishlari va immunitet pasayishiga olib keladi. Baʼzi antibiotiklar allergik reaksiyalar, teri toshmalari, qichishish, anafilaktik shok kabi holatlarni yuzaga keltirishi mumkin.

Uzoq muddatli yoki notoʻgʻri qoʻllanilgan antibiotiklar jigar va buyrak faoliyatiga salbiy taʼsir koʻrsatadi. Ayrim preparatlar nefrotoksik va gepatotoksik xususiyatga ega boʻlib, bemorlarda laborator koʻrsatkichlarning oʻzgarishiga sabab boʻladi. Bundan tashqari, antibiotiklarni shifokor tavsiyasisiz qabul qilish bakteriyalarning ularga chidamliligini oshiradi. Antibiotik rezistentligi bugungi kunda dunyo tibbiyotining dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, antibiotiklardan oqilona foydalanish davolash samaradorligini oshiradi va nojo'ya ta'sirlar xavfini kamaytiradi. Antibiotiklar faqat bakterial infeksiyalar uchun qo'llanilishi, davolash kursi to'liq yakunlanishi va preparat tanlovi laborator tekshiruvlar asosida amalga oshirilishi lozim.

Xulosa

Antibiotiklar zamonaviy tibbiyotning eng muhim dori vositalaridan biri bo'lib, bakterial infeksiyalarni davolashda katta ahamiyatga ega. Ularning organizmga ta'siri ko'p qirrali bo'lib, foydali terapevtik natijalar bilan bir qatorda nojo'ya reaksiyalar ham kuzatilishi mumkin. Antibiotiklardan oqilona foydalanish, shifokor tavsiyalariga rioya qilish va rezistentlikning oldini olish sog'liqni saqlash tizimining muhim vazifalaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mashkovskiy M.D. Dori vositalari. Moskva, 2022.
2. Xamidov J.X. Farmakologiya. Toshkent, 2023.
3. Katzung B.G. Basic and Clinical Pharmacology. New York, 2024.
4. Brunton L.L. Goodman & Gilman's The Pharmacological Basis of Therapeutics. New York, 2023.
5. World Health Organization. Antimicrobial Resistance Guidelines. Geneva, 2024.